

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ
ПОСІБНИК

для самостійної роботи
та практичних занять
з навчальної дисципліни
“ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В ПУБЛІЧНІЙ СФЕРІ”

Галузь знань -08 «Право»
Спеціальність - 081 «Право»
Рівень освіти – «Магістр»

Харків
2021

Навчально-методичний посібник для самостійної роботи та практичних занять з навчальної дисципліни «Запобігання корупції в публічній сфері» [галузі знань 08 «Право», спеціальність 081 «Право», рівень освіти– «Магістр»]/ уклад.: М.В. Романов – Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого», 2021. – 39 с.

У к л а д а ч і: М.В. Романов

Рекомендовано до видання редакційно-видавничою радою університету
(протокол № ____ від _____ р.)

© НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО, 2021

1. ВСТУП

Мета навчальної дисципліни – формування системи знань про систему і механізми запобігання корупції в публічній сфері, основні вимоги та заборони, які застосовуються до суб'єктів, на яких розповсюджується законодавство про запобігання корупції в публічній сфері, особливості запобігання корупції в окремих сферах публічної діяльності, набуття здатності розв'язувати під час навчання складні задачі і проблеми, пов'язані із запобіганням корупції в публічній сфері, активізація аналітичної та науково-дослідницької діяльності студентів, а також формування практичних навичок діяльності правника.

Завданнями навчальної дисципліни «Запобігання корупції в публічній сфері» є: формування знань про основні засади політики запобігання корупції в публічній сфері та правове регулювання цих правовідносин; засвоєння знань щодо обмежень та заборон, які встановлені для осіб уповноважених на виконання функцій держави та прирівняних до них осіб; оволодіння методиками виявлення корупційних ризиків в публічній сфері та використання заходів їх усунення; засвоєння навичок застосування спеціальних антикорупційних заходів і практик, їх впровадження у діяльність в публічних правовідносинах; інформування про основні проблеми запобігання корупції в публічній сфері та шляхи їх вирішення; аналіз та осмислення ефективності заходів запобігання корупції в публічній сфері та напрямів вдосконалення антикорупційних заходів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни “ Запобігання корупції в публічній сфері” студенти *повинні*:

мати уявлення:

- про феномен корупції та характеристики;
- про негативні наслідки корупції та її вплив на публічні правовідносини;

знати:

- основні положення державної антикорупційної політики;

- основні засоби запобігання корупції в публічній сфері;
- міжнародні стандарти запобігання корупції в публічній сфері;

вміти:

- аналізувати законодавство, що визначає систему антикорупційних засобів і суб'єктів запобігання корупції;
- визначати суб'єктів запобігання корупції в публічній сфері;
- користуватися механізмами запобігання корупції в публічній сфері;
- застосовувати методики оцінки ризиків вчинення корупційних правопорушень в публічній сфері;
- надавати характеристику правовим ситуаціям, які виникають в публічній сфері відносно їх відповідності вимогам антикорупційного законодавства;

володіти навичками:

- виявлення та оцінювання корупційних ризиків в публічній сфері;
- складання проектів антикорупційних програм для державних органів та органів місцевого самоврядування.

Вивчення навчальної дисципліни «Запобігання корупції в публічній сфері» сприятиме підвищенню загального фахового рівня підготовки правників, розширенню професійного світогляду та опанування актуальними навичками в сфері антикорупційної діяльності.

2. ЗАГАЛЬНИЙ РОЗРАХУНОК ГОДИН ЛЕКЦІЙ, ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ, САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№п/п	Тема	Всього годин	У тому числі		
			Лекції	практичні заняття	самостійна робота

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I.					
Правове регулювання запобігання корупції в публічній сфері.					
1.	Формування та реалізація антикорупційної політики	12	2	2	8
2.	Правове регулювання запобігання корупції в публічній сфері	12	2	2	8
3.	Суб'єкти, на яких розповсюджується законодавство про запобігання корупції	12	2	2	8
4.	Корупційні ризики, притаманні публічній сфері	12	2	2	8
Разом:		48	8	8	32
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.					
Засоби запобігання корупції в публічній сфері					
5.	Основні засоби запобігання корупції в публічній сфері.	12	2	2	8
6.	Запобігання політичній корупції	12	2	2	8
7.	Заборони та обмеження, які застосовуються з метою запобігання корупції в публічній сфері.	12	2	2	8
8.	Запобігання корупції в діяльності правоохоронних органів.	12	2	2	8
9.	Запобігання корупції при наданні адміністративних послуг.	12	2	2	8
10.	Запобігання корупції в діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування.	12	2	2	8
Разом:		72	12	12	48
Разом за I, II змістовні модулі		120	20	20	80

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В ПУБЛІЧНІЙ СФЕРІ”

1. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В ПУБЛІЧНІЙ СФЕРІ.

Формування та реалізація антикорупційної політики.

Формування та реалізації антикорупційної політики України, основні

стратегічні напрями запобігання корупції та пріоритети протидії цьому явищу. Публічна сфера, як сукупність специфічних правовідносин, які мають підвищені корупційні ризики.

Правове регулювання запобігання корупції в публічній сфері.

Правове регулювання політики з запобігання корупції в публічній сфері, система нормативних актів з запобігання корупції. Особливості предмету правового регулювання запобігання корупції в публічній сфері.

Суб'єкти, на яких розповсюджується законодавство про запобігання корупції.

Основні ознаки та класифікації суб'єктів, на яких розповсюджується законодавство про запобігання корупції в публічній сфері. Державні службовці та посадові особи, як суб'єкти запобігання корупції в публічній сфері. Особливості публічно-правового статусу осіб, які прирівнюються до осіб, уповноважених на виконання функцій держави.

Корупціогенні фактори та корупційні ризики, притаманні публічній сфері.

Поняття та особливості корупціогенних факторів. Інституційні, правові та морально-психологічні корупціогенні фактори. Корупційні ризики в публічній сфері. Основні групи корупційних ризиків в публічній сфері. Недоброчесність, конфлікт інтересів, відсутність належного контролю і звітності, неефективна кадрова робота, неналежна оплата праці, наявність дискреційних повноважень, зовнішнє втручання, надмірна формалізація процедур.

II. ЗАСОБИ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В ПУБЛІЧНІЙ СФЕРІ.

Основні засоби запобігання корупції в публічній сфері.

Загальна характеристика заборон і обмежень, які застосовуються до суб'єктів, на яких розповсюджується законодавство про запобігання корупції в публічній сфері. Запобігання та врегулювання конфлікту інтересів. Правила етичної поведінки, як одна з основних умов формування доброчесної публічної служби.

Запобігання політичній корупції.

Політична корупція, як один з видів корупції в публічній сфері, що потребує комплексного запобігання. Небезпечні наслідки політичної корупції. Основні заходи запобігання політичній корупції. Спеціальні заходи запобігання політичній корупції.

Заборони та обмеження, які застосовуються з метою запобігання корупції в публічній сфері.

Обмеження щодо використання службових повноважень чи свого становища. Обмеження щодо одержання подарунків. Запобігання одержанню неправомірної вигоди або подарунка та поводження з ними. Обмеження щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності. Обмеження після припинення діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави, місцевого самоврядування. Обмеження спільної роботи близьких осіб.

Запобігання корупції в діяльності правоохоронних органів.

Особливості запобігання корупції в діяльності правоохоронних органів. Спеціальне правове регулювання запобігання корупції в діяльності правоохоронних органів. Процедури обрання на посаду, атестації та визначення доброчесності працівників правоохоронних органів. Дискреційні повноваження, як основна проблема у діяльності з запобігання корупції в правоохоронних органах.

Запобігання корупції при наданні адміністративних послуг.

Корупційні ризики в діяльності з надання адміністративних послуг. Особистий контакт між споживачем адміністративної послуги та посадовою особою, яка її надає, обмеження можливостей щодо вибору способу отримання адміністративної послуги, надмірна бюрократизованість надання більшості адміністративних послуг, недостатня інформованість про порядок надання адміністративних послуг, надто тривалі строки надання адміністративних послуг, непорядкованість оплати за надання адміністративних послуг, територіальний «монополізм» в наданні адміністративних послуг. Заходи врегулювання та усунення корупційних ризиків при наданні адміністративних послуг.

Запобігання корупції в діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування.

Особливості правовідносин в діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування. Корупційні ризики в діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування. Дискреційні повноваження та конфлікт інтересів, як основні корупціогенні фактори. Заходи запобігання корупції в діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування.

4. ЗАВДАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1. ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ

ПОЛІТИКИ.

Питання для обговорення

1. Публічна сфера, як сукупність специфічних правовідносин, які мають підвищені корупційні ризики.
2. Запобігання корупції, як один з стратегічних напрямів державної політики.
3. Зміст антикорупційної стратегії держави.
4. Загальнодержавна антикорупційна програма.
5. Пріоритетні напрями запобігання корупції в публічній сфері.

Завдання

1. На підставі розгляду Антикорупційної стратегії України, визначте коло суспільних відносин, які є пріоритетними в діяльності з запобігання корупції. Поясніть чому саме ці відносини є визначальними для запобігання корупції.

2. Виходячи з аналізу положень Антикорупційної стратегії та матеріалів моніторингу стану корупції в Україні, назвіть найбільш ефективні засоби запобігання корупції в Україні. Поясніть чому саме ці засоби виявляють ефективність.

3. Проаналізуйте показники сприйняття корупції в Україні за даними міжнародної організації Transparency International за різні проміжки часу і охарактеризуйте динаміку змін щодо ставлення до корупції, галузеве поширення корупції та основні корупціогенні фактори.

4. На підставі вивчення основних міжнародних нормативних актів в сфері запобігання корупції, здійсніть порівняльний аналіз стратегічних підходів до запобігання корупції в Україні і їх відповідність міжнародним стандартам.

5. На основі аналізу Антикорупційної стратегії та профільного законодавства України, підготуйте аналітичну довідку щодо можливості впровадження додаткових напрямів та засобів запобігання корупції в публічній сфері.

6. Назвіть які з стратегічних напрямів запобігання корупції в публічній сфері знайшли своє відображення в чинному законодавстві України.

7. Поясніть роль участі громадськості у діяльності з запобігання корупції. Визначте основні форми участі громадськості і проаналізуйте їх ефективність. Наведіть приклади участі громадськості в діяльності з запобігання корупції.

Література до теми 1:

1. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII.
URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1700-18/paran6#n6>

2. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції: Ратифіковано Законом № 251-V від 18.10.2006. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_c16

3. Запобігання корупції : підручник / [Б.М. Головкін, О.Ю. Шостко, О.В. Новіков та ін.]; за заг. ред. Б.М. Головкіна. – Харків : Право. 2019. 291 с.

4. Державна антикорупційна політика і запобігання та протидія корупції на публічній службі в органах державної влади і органах місцевого самоврядування: моног. / автор. кол.: В.В. Василевич, Т.Е. Василевська, В.Ф. Нестерович, Е.В. Расюк та ін.; за ред. проф. Ю.В. Ковбасюка і проф. В.Л. Федоренка. К.: Видавництво Ліра-К, НАДУ, 2016. 524 с.

5. Новіков О. В. Проблеми участі громадськості у запобіганні корупції//Питання боротьби зі злочинністю. Харків, 2019. Вип. 37. С. 58–72.

6. Оболенцев В. Ф. Держава Україна як система: системний підхід до запобігання корупції// Проблеми законності. Харків, 2017. Вип. 138. С. 161-168.

7. Сметаніна Н. В. Небезпечні наслідки корупції для особи, держави та суспільства//Право і суспільство. 2017. № 4. Ч. 2. С. 162-165.

8. Шостко О. Ю. Стан і тенденції виявлення кримінальних корупційних правопорушень в Україні// Проблеми законності. Харків, 2018. Вип. 141. С. 175-184.

Тема 2. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В ПУБЛІЧНІЙ СФЕРІ

Питання для обговорення

1. Особливості предмету правового регулювання запобігання корупції в публічній сфері.

2. Система національних нормативних актів з питань запобігання корупції в публічній сфері.

3. Міжнародні стандарти в сфері запобігання корупції в публічній сфері.
4. Проблеми правового регулювання запобігання корупції в публічній сфері.

Завдання

8. Наведіть визначення предмету правового регулювання законодавства з питань запобігання корупції в публічній сфері. Проведіть розмежування предмету правового регулювання законодавства з питань запобігання корупції та іншого законодавства, яке регулює суміжні правовідносини. Підведіть підсумки.

9. Охарактеризуйте послідовність впровадження міжнародних стандартів з питань запобігання корупції в національну правову систему та практику запобігання корупції в публічній сфері.

10. За даними моніторингу стану запобігання корупції в державі визначте основні проблеми правового регулювання питань запобігання корупції в публічній сфері.

11. Створивши дві групи, проведіть заняття-дискусію, обговорюючи питання необхідності формування спеціального законодавства з питань запобігання корупції (обґрунтовує одна група) та формулювання окремих антикорупційних норм в інших нормативних актах (обґрунтовує друга група).

Література до теми 2:

1. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1700-18/paran6#n6>
2. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції: Ратифіковано Законом № 251-V від 18.10.2006. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_c16
3. Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_101
4. Правові основи запобігання та боротьби із корупцією: навч. посіб. для підготовки до атестації здобувачів вищої освіти / Б.М. Головкін, К.А. Автухов, М.Ю. Валуйська, С.Ю. Лукашевич та ін. ; за ред. Б.М. Головкіна і С.Ю. Лукашевича. Харків : Право. 2018. 288 с.

5. Романов М.В. Основні засади запобігання корупції. Харків: Права людини, 2017. 176 с.

Тема 3. СУБ'ЄКТИ, НА ЯКИХ РОЗПОВСЮДЖУЄТЬСЯ ЗАКОНОДАВСТВО ПРО ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ.

Питання для обговорення

1. Суб'єкти, на яких розповсюджується законодавство про запобігання корупції в публічній сфері: основні ознаки та класифікації.
2. Державні службовці та посадові особи, як суб'єкти запобігання корупції в публічній сфері.
3. Особливості публічно-правового статусу осіб, які прирівнюються до осіб, уповноважених на виконання функцій держави.

Завдання

12. Під час виконання ремонтних робіт на ділянці теплотраси, яка знаходилася безпосередньо в місці її підключення в систему комунікацій житлового будинку, бригадир ремонтної бригади підприємницького товариства приватної форми власності, яка була залучена комунальним підприємством для проведення ремонтних робіт, повідомив представника мешканців будинку, що для «нормальної» роботи системи опалення будинку, необхідно надати 7000 грн.

Прокоментуйте чи відноситься бригадир ремонтної бригади до суб'єктів, на яких розповсюджується законодавство про запобігання корупції.

13. Директор загальноосвітньої школи, під час прийняття документів вступників до 6 класу, повідомив батькам, що правило, згідно з яким про вступ до школи гарантується дітям за місцем їх проживання (реєстрації) розповсюджується виключно на початкову школу. Щодо інших учнів вступ до школи здійснюється за наявності вільних місць і з обов'язковим внесенням благодійного внеску до відповідного регіонального благодійного фонду.

Прокоментуйте чи відноситься директор загальноосвітньої школи до суб'єктів, на яких розповсюджується законодавство про запобігання корупції.

14. Адвокат Гнільцов під час укладання договору про надання правової допомоги з клієнтом дізнався, що справа клієнта стосується майнових прав іншої особи, інтереси якої представляє його дружина, яка також є адвокаткою. Розуміючи, що вони з дружиною є представниками різних

сторін в одному й тому ж судовому процесі, Гнільцов вирішив не повідомляти про це клієнта.

Прокоментуйте чи відноситься адвокат до суб'єктів, на яких розповсюджується законодавство про запобігання корупції. Чи є порушенням чинного законодавства описана ситуація?

15. Під час проведення оперативно-розшукових заходів в межах кримінального провадження, аудитор, судовий експерт та адвокат потерпілого досягли згоди щодо змісту та окремих формулювань результатів економічної експертизи (бухгалтерського та податкового обліку).

Прокоментуйте ситуацію. Чи є вказані в завданні особи суб'єктами, на яких розповсюджується законодавство про запобігання корупції? Чи наявні порушення чинного законодавства в описаній ситуації?

16. Депутат Верховної Ради дав доручення своєму помічнику підготувати документи, необхідні для відведення земельної ділянки для житлового будівництва в одному з районів м. Київ. Помічник підготував необхідні документи і під час їх подання до місцевої ради усно повідомив посадовця, який приймав документи, ким є заявник.

Прокоментуйте чи є помічник народного депутата суб'єктом, на якого розповсюджується законодавство про запобігання корупції? Чи наявне в описаній фабулі порушення вимог антикорупційного законодавства?

17. На підставі аналізу чинного законодавства України, назвіть атрибутивні ознаки суб'єктів, на яких розповсюджується законодавство про запобігання корупції.

Література до теми 3:

1. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1700-18/paran6#n6>
2. Запобігання і протидія корупції в державних органах та органах місцевого самоврядування: Мін'юст України, Методичні рекомендації від 16.10.2013. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0020323-13>
3. Про затвердження Переліку посад з високим та підвищеним рівнем корупційних ризиків : Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від від 17 червня 2016 року № 2. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0987-16>
4. Запобігання корупції : підручник / [Б.М. Головкін, О.Ю. Шостко, О.В. Новіков та ін.]; за заг. ред. Б.М. Головкіна. – Харків : Право. 2019. 291 с.

5. Правові основи запобігання та боротьби із корупцією: навч. посіб. для підготовки до атестації здобувачів вищої освіти / Б.М. Головкін, К.А. Автухов, М.Ю. Валуйська, С.Ю. Лукашевич та ін. ; за ред. Б.М. Головкіна і С.Ю. Лукашевича. Харків : Право. 2018. 288 с.

6. Романов М.В. Основні засади запобігання корупції. Харків: Права людини, 2017. 176 с.

Тема 4. КОРУПЦІОГЕННІ ФАКТОРИ ТА КОРУПЦІЙНІ РИЗИКИ, ПРИТАМАННІ ПУБЛІЧНІЙ СФЕРІ.

Питання для обговорення

1. Поняття та особливості корупціогенних факторів.
2. Інституційні, правові та морально-психологічні корупціогенні фактори.
3. Корупційні ризики в публічній сфері.
4. Основні групи корупційних ризиків в публічній сфері: недоброчесність, конфлікт інтересів, відсутність належного контролю і звітності, неефективна кадрова робота, неналежна оплата праці, наявність дискреційних повноважень, зовнішнє втручання, надмірна формалізація процедур.
5. Методологія оцінювання корупційних ризиків у діяльності органів влади

Завдання

18. На підставі вивчення чинного законодавства, яке регулює інститут адвокатури в Україні, сформулюйте обґрунтовану позицію щодо можливості розглядати адвокатську монополію як корупціогенний фактор. *Аргументуйте свою відповідь. У разі позитивного висновку, поясніть до якого з видів корупціогенних факторів можна віднести фактор існування монополії?*

19. Проаналізуйте інститут умовно-дострокового звільнення засуджених. Сформулюйте власну позицію з питання: чи можна вважати існування цього інституту корупціогенним фактором? Якщо так, прокоментуйте які існують шляхи усунення цього фактору.

20. На державному підприємстві, де працював гр. Кислий організація праці була здійснені на підставі Правил внутрішнього розпорядку, посадових інструкцій та інструкції з діловодства. Вказані документи були прийняті в 2001 році. З того часу не переглядалися та не оновлювалися. Гр. Кислий

працював в бухгалтерії. Його робоче місце знаходилося у загальному приміщенні бухгалтерії. Головний бухгалтер не здійснював контролю за діяльністю гр. Кислого, рідко відвідував робочі місця інших працівників та не здійснював поточного контролю за діяльністю підрозділу.

Прокоментуйте чи є в описаній ситуації корупційні ризики? Якщо є, то які? За допомогою яких засобів можна контролювати корупційні ризики на державних підприємствах?

21. Яким чином і за допомогою яких засобів можна контролювати ризики, які пов'язані з доброчесністю працівника/ посадової особи?

22. Нормативний акт, який регулює порядок розгляду документів про видачу ліцензії на певний вид господарської діяльності містить норму, яка визначає граничний термін прийняття рішення у 45 календарних днів. Друга частина цієї ж норми встановлює правило, згідно з яким посадова особа, яка розглядає відповідний пакет документів має право прийняти рішення за результатами розгляду відповідного пакету документів в інший, більш короткий термін.

Прокоментуйте зазначену фактуру: чи існує в ній корупційний ризик? Якщо існує, до якого виду ризиків він може бути віднесений? Які існують засоби усунення подібних корупційних ризиків?

23. Прокоментуйте основні методики оцінки корупційних ризиків в публічній сфері. Визначте особливості виявлення та усунення корупційних ризиків в діяльності судових та правоохоронних органів; при наданні адміністративних послуг; в діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування.

Література до теми 4:

1. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1700-18/paran6#n6>

2. Деякі питання проведення антикорупційної експертизи: Наказ Міністерства юстиції України від 18.03.2015 № 383/5. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0303-15>

3. Запобігання і протидія корупції в державних органах та органах місцевого самоврядування: Мін'юст України, Методичні рекомендації від 16.10.2013. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0020323-13>

4. Про затвердження Переліку посад з високим та підвищеним рівнем корупційних ризиків : Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від від 17 червня 2016 року № 2. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0987-16>

5. Про затвердження Типової Антикорупційної програми юридичної особи : Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 02 березня 2017 р. № 75. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0326-17>

6. Про затвердження Методології оцінювання корупційних ризиків у діяльності органів влади/ Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 02.12.2016 № 126. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1718-16>

7. Загальні правила етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування: наказ Національного агентства України з питань державної служби від 05.08.2016 № 158. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1203-16#n13>

Тема 5. ОСНОВНІ ЗАСОБИ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В ПУБЛІЧНІЙ СФЕРІ

Питання для обговорення

1. Загальна характеристика заборон і обмежень, які застосовуються до суб'єктів, на яких розповсюджується законодавство про запобігання корупції в публічній сфері.

2. Запобігання одержанню неправомірної вигоди або подарунка та поводження з ними.

3. Поняття та види конфлікту інтересів.

4. Наслідки прийняття рішення в ситуації конфлікту інтересів.

5. Основні засоби врегулювання конфлікту інтересів.

6. Правила етичної поведінки, як одна з основних умов формування доброчесної публічної служби.

Завдання

24. Керівник департаменту місцевої ради з питань земельних правовідносин отримав грошовий переказ від анонімного платника на особисту платіжну картку на суму 14900 грн. протягом трьох днів керівник намагався з'ясувати особу-платника, але здійснити цього не вдалося. На четвертий день у власному автомобілі керівник знайшов аркуш паперу, на якому було сформульоване прохання сприяти прискоренню розгляду документів про відведення земельної ділянки. З вказаним листом керівник звернувся до органів Національної поліції.

Чи є правильними дії посадовця? Якщо ні, в чому полягають порушення?

25. Депутат місцевої ради, здійснюючи підприємницьку діяльність, надає послуги з експертизи дозвільної документації підприємству, яке знаходиться в одному з районів міста. Його дружина працює в дозвільному центрі іншого району цього ж міста.

Чи є в описаній ситуації конфлікт інтересів? Якщо є, в чому його зміст? Які заходи врегулювання конфлікту інтересів є прийнятними в такому випадку?

26. Посадова особа органу державної влади є фахівцем у сфері публічних закупівель. Здійснюючи розгляд документів учасників тендеру, особа з'ясувала, що один з учасників пропонує до продажу товар, маркований товарним знаком, автором якого є сама посадова особа. Зважаючи на те, що особа передала частину майнових прав на використання товарного знаку іншій особі, вона прийняла рішення про продовження процедури закупівлі і не здійснила ніяких дій у зв'язку з виявленими обставинами.

Чи є в описаній ситуації конфлікт інтересів? Якщо є, в чому його зміст? Які заходи врегулювання конфлікту інтересів є прийнятними в такому випадку?

27. В місцевому суді районного центру два судді. Один з них не виконує обов'язки у зв'язку з очікуванням указу Президента про призначення. Кожен з суддів має у власності земельні ділянки, які здаються в оренду фермерам для їх використання у сільському господарстві. До суду надійшло 10 позовів, предметом яких є встановлення меж земельних ділянок, які розташовані в цьому районному центрі. Заявлені позови стосуються в тому числі й ділянок, які належать судді, який продовжує виконувати свої обов'язки. Суддя звернувся до НАЗК з заявою про необхідність врегулювання конфлікту інтересів.

НАЗК надав відповідь, що зважаючи на те, що конфлікт інтересів має ознаки тривалого, а також те, що замінити суддю в розгляді позовів про встановлення меж земельних ділянок нема ким, належним шляхом врегулювання конфлікту є переведення судді в інший суд або звільнення судді.

Прокоментуйте ситуацію.

28. Чоловік судді районного суду звернувся до банківської установи за отриманням кредиту. Після проходження перевірки службою безпеки банку чоловіку було відмовлено у наданні кредитних коштів. Не зважаючи на відмову, чоловік звернувся до дружини з проханням поговорити з представником відповідного банку, який приймає участь у судовому процесі, що перебуває у неї на розгляді.

Чи є наявним конфлікт інтересів у судді? Якщо є, в який момент він виник? Якщо конфлікт наявний, які, на вашу думку, основні шляхи врегулювання конфлікту в цій ситуації?

29. Суддя місцевого суду, розглядаючи кримінальну справу понад один рік і чотири місяці, заявив собі самовідвід у справі з тих підстав, що його батько є сусідом сім'ї обвинуваченого. Обґрунтовуючи причини самовідводу, суддя зазначив, що під час вивчення документів, він впевнився, що обвинувачений є сусідом його батька, з яким останній був у дружніх стосунках.

Надайте коментар, чи є наявним конфлікт інтересів і які шляхи його врегулювання?

30. Посадова особа Державного підприємства «Укравтодор» під час виконання службових обов'язків, отримав матеріали, з яких випливало, що організація шляхової інфраструктури повинна бути побудована з частковим втручанням в земельну ділянку, яка належить цій посадовій особі. З'ясувавши цю інформацію, посадова особа ретельно вивчила всі матеріали і впевнилася, що створення інфраструктури відповідає вимогам законодавства і прийняла рішення про проведення відповідних робіт. Про прийняте рішення стало відомо керівнику посадовця. Керівник, дослідивши матеріали, скасував рішення підлеглого, виходячи з того, що воно прийняте в умовах конфлікту інтересів.

Прокоментуйте ситуацію. Надайте відповідь чи правильне рішення було прийняте посадовою особою та її керівником?

Література до теми 5:

1. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1700-18/paran6#n6>

2. Щодо застосування окремих положень Закону України ” Про запобігання корупції “стосовно запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, дотримання обмежень щодо запобігання корупції: Методичні рекомендації НАЗК від 02.04.2021 №5. URL: <https://www.pfu.gov.ua/if/183374-metodychni-rekomendatsiyinazk-vid-02-04-21-5-shhodo-zastosuvannya-okremykh-polozhen-zakonu-ukrayiny-pro-zapobigannya-koruptsii-stosovno-zapobigannya-ta-vregulyuvannya-konfliktu-interesiv-dotrymannya-ob/>

3. Загальні правила етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування: наказ Національного агентства України з питань державної служби від 05.08.2016 № 158. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1203-16#n13>

4. Запобігання корупції : підручник / [Б.М. Головкін, О.Ю. Шостко, О.В. Новіков та ін.]; за заг. ред. Б.М. Головкіна. – Харків : Право. 2019. 291 с.

5. Пивоваров В. В. Конфлікт інтересів як корупціогенний фактор корпоративної злочинності// Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Юридичні науки. 2017. Вип. 5. Т. 2. С. 102-105.

Тема 6. ЗАПОБІГАННЯ ПОЛІТИЧНІЙ КОРУПЦІЇ

Питання для обговорення

1. Політична корупція, як один з видів корупції в публічній сфері, що потребує комплексного запобігання.
2. Небезпечні наслідки політичної корупції.
3. Основні заходи запобігання політичній корупції.
4. Спеціальні заходи запобігання політичній корупції.

Завдання

31. Надайте визначення політичної корупції. Поясніть в чому полягає особливість феномену політичної корупції. Сформулюйте власну думку відносно необхідності формування спеціальних засобів запобігання політичній корупції. Якими вони повинні бути?

32. Після проведення зустрічі з виборцями, кандидат в депутати Верховної Ради гр. Ненадійний разом зі своїми помічниками поїхав з місця проведення зустрічі. В той же час на місці зустрічі зупинився фургон, з якого невідомі особи почали роздавати всім бажаючим з числа присутніх продуктивні пакети, в які входили різні продукти харчування. На питання присутніх: що це за «благодійність», особи, які роздавали пакети не відповідали, ігноруючи питання.

Прокоментуйте ситуацію. Чи можна розглядати такі дії як прояви політичної корупції? Хто є суб'єктом політичної корупції? Які заходи припинення відповідних дій можуть бути застосовані в наведеній ситуації?

33. Група підприємців з числа тих, хто займається дошкільною освітою, звернулася до депутатів Верховної Ради, які входили у політичну більшість парламенту, зі зверненням про необхідність прийняття нормативного акту, який би спрощував процедури вступу дітей до дошкільних виховних закладів. З метою прискорення розгляду цього питання, група підприємців ініціювала зустріч з депутатами, організувала обговорення, презентацію та

фуршет. В подальшому підприємці організували підтримання постійного зв'язку з депутатами, надавали їм окремі послуги, зокрема, влаштовували їх дітей в дитячі садочки, проводили для дітей депутатів майстер-класи тощо. В результаті цих зусиль бажаний нормативний акт був поданий до Верховної Ради, розглянутий та згодом прийнятий.

Прокоментуйте ситуацію. Чи можна розглядати такі дії як прояви політичної корупції? Наведіть власну думку щодо можливості запровадження інституту лобіювання.

34. Проаналізуйте положення чинного законодавства, яке регулює умови та порядок фінансування політичних партій з державного бюджету України. Поясніть мету такого фінансування і його можливостей, як антикорупційного заходу. Наведіть приклади інших джерел фінансування політичних партій і прокоментуйте чи можливий контроль за витрачанням коштів, отриманих партіями з інших джерел (не з державного бюджету України).

35. Формуючи склад Кабінету Міністрів, Прем'єр міністр подав подання про призначення на посади першого віце-прем'єра та двох міністрів Кабінету Міністрів своїх друзів по навчанню в університеті з огляду на те, що він добре знав цих осіб, рівень їх знань та компетентності, був впевнений в них, як в ймовірних колегах.

Прокоментуйте ситуацію. Чи можна розглядати такі дії як прояви політичної корупції? Які засоби запобігання політичній корупції Ви знаєте?

36. Проаналізуйте положення ч. 3 ст. 6 Закону України «Про Кабінет Міністрів України», яка встановлює: посади членів Кабінету Міністрів України належать до політичних посад, на які не поширюється трудове законодавство та законодавство про державну службу.

Чи містить таке положення корупційні ризики? Які заходи можуть бути ефективними при запобіганні проявам політичної корупції?

Література до теми 6:

1. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1700-18/paran6#n6>
2. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27 лютого 2014 р. № 794-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18#n33>
3. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції: Ратифіковано Законом № 251-V від 18.10.2006. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_c16

4. Про затвердження Переліку посад з високим та підвищеним рівнем корупційних ризиків : Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від від 17 червня 2016 року № 2. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0987-16>

5. Запобігання корупції : підручник / [Б.М. Головкін, О.Ю. Шостко, О.В. Новіков та ін.]; за заг. ред. Б.М. Головкіна. – Харків : Право. 2019. 291 с.

6. Головкін Б. М. Механізм запобігання корупції // Часопис Київського університету права. 2018 № 4. С. 254-260.

Тема 7. ЗАБОРОНИ ТА ОБМЕЖЕННЯ, ЯКІ ЗАСТОСОВУЮТЬСЯ З МЕТОЮ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В ПУБЛІЧНІЙ СФЕРІ.

Питання для обговорення

1. Обмеження щодо використання службових повноважень чи свого становища.
2. Обмеження щодо одержання подарунків.
3. Запобігання одержанню неправомірної вигоди або подарунка та поводження з ними.
4. Обмеження щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності.
5. Обмеження після припинення діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави, місцевого самоврядування.
6. Обмеження спільної роботи близьких осіб.

Завдання

37. На державному підприємстві працюють чоловік та дружина. Чоловік є топ-менеджером, а дружина очолює фінансово-економічний підрозділ, в який входить, в тому числі, бухгалтерія. Відповідно до посадових інструкцій та штатного розпису топ-менеджери є підлеглими директора, фінансово-економічний підрозділ також підкоряється директору.

Чи є порушення заборон і обмежень, передбачених антикорупційним законодавством? Якщо є, то які? Які корупційні ризики існують при такій спільній праці близьких осіб?

38. Суддя суміщає свою суддівську посаду з викладацькою діяльністю. Навчальний розклад передбачає щоденні лекційні заняття з 10 до 12 години.

Чи є припустимим таке суміщення? Чи є порушення антикорупційного

законодавства в такій ситуації? Якщо є, які? Чи існують корупційні ризики в такій ситуації?

39. Головному інженеру державного підприємства з видобування нафти колеги та співробітники на ювілейний день народження подарували коштовний годинник вартістю 8000 грн.

Чи є припустим такий подарунок з огляду на обмеження щодо подарунків? Обґрунтуйте свою відповідь?

40. У зв'язку з призначенням на посаду слідчого, особа зупинила адвокатську діяльність шляхом подачі відповідної заяви та стала до виконання обов'язків слідчого. Через три роки особа звільнилася з займаної посади і відновила дію адвокатського свідоцтва.

Одразу з початком адвокатської практики особа представляла інтереси осіб, які мали процесуальний статус свідків у кримінальних провадженнях, які особа вела в якості слідчого.

Чи є порушення вимог антикорупційного законодавства? Які саме і в чому вони полягають? Якщо ні, надайте пояснення чому?

41. Місцеву районну адміністрацію селища міського типу очолював гр. Омельченко В. В цьому ж органі працював його син Омельченко А. заступником начальника відділу соціальних зв'язків та комунікацій. Начальник відділу соціальних зв'язків та комунікацій, гр. Кутузов І., безпосередньо підпорядковувався голові районної адміністрації – Омельченку В.

Надайте висновок, чи наявні в описаній ситуації порушення законодавства про запобігання корупції? Якщо наявні, то в чому вони полягають?

Література до теми 7:

1. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1700-18/paran6#n6>
2. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції: Ратифіковано Законом № 251-V від 18.10.2006. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_c16
3. Запобігання і протидія корупції в державних органах та органах місцевого самоврядування: Мін'юст України, Методичні рекомендації від 16.10.2013. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0020323-13>
4. Запобігання корупції : підручник / [Б.М. Головкін, О.Ю. Шостко, О.В. Новіков та ін.]; за заг. ред. Б.М. Головкіна. – Харків : Право. 2019. 291 с.

5. Правові основи запобігання та боротьби із корупцією: навч. посіб. для підготовки до атестації здобувачів вищої освіти / Б.М. Головкін, К.А. Автухов, М.Ю. Валуйська, С.Ю. Лукашевич та ін. ; за ред. Б.М. Головкіна і С.Ю. Лукашевича. Харків : Право. 2018. 288 с.

6. Романов М.В. Основні засади запобігання корупції. Харків: Права людини, 2017. 176 с.

7. Головкін Б. М. Механізм запобігання корупції // Часопис Київського університету права. 2018 № 4. С. 254-260.

Тема 8. ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

Питання для обговорення

1. Особливості запобігання корупції в діяльності правоохоронних органів.
2. Спеціальне правове регулювання запобігання корупції в діяльності правоохоронних органів.
3. Процедури обрання на посаду, атестації та визначення доброчесності працівників правоохоронних органів.
4. Дискреційні повноваження, як основна проблема у діяльності з запобігання корупції в правоохоронних органах.

Завдання

42. Проаналізуйте Закон України «Про судоустрій і статус суддів» і вкажіть, які правові, організаційні, морально-етичні та економічні засоби запобігання корупції встановлені цим актом. Поясніть запобіжний потенціал цих засобів.

43. Поясніть чи можна розглядати як антикорупційний захід позбавлення прокуратури функції загального нагляду? Обґрунтуйте свою позицію. Які корупціогенні фактори, на вашу думку, існують в роботі прокуратури?

44. При призначенні на посаду судді апеляційного суду до Державної судової адміністрації надійшов запит про проведення перевірки кандидата відносно наявності в нього нерухомого майна та транспортних засобів. Разом з запитом було надано анкетні дані кандидата на посаду судді апеляційного суду.

Чи можливе проведення перевірки такого змісту Державною судовою адміністрацією? Які документи повинні надійти разом з запитом на перевірку до суду? Чи є повна перевірка обов'язковою вимогою при призначенні особи на посаду судді апеляційного суду?

45. Прокурор надіслав до Офісу Генерального прокурора заяву, в якій зазначив, що декларація про доброчесність, форма якої передбачена для заповнення прокурорськими працівниками, порушає вимоги законодавства про захист персональних даних, оскільки містить інформацію щодо осіб, з якими у працівника існують родинні зв'язки. Оскільки ці особи не є працівниками прокуратури і не надавали безпосередньої згоди на обробку персональних даних, надати їх дані працівник прокуратури не може.

Прокоментуйте наведену ситуацію. Висловіть свою думку, чи відповідає зміст декларації про доброчесність і родинні зв'язки вимогам законодавства про захист персональних даних?

46. Під час судового засідання в суді першої інстанції суддя, який здійснював розгляд справи, встановив, що у студентські часи він та підсудний разом навчалися у вищому навчальному закладі. Зважаючи на те, що суддя не був у дружніх стосунках з підсудним, він вирішив, що конфлікт інтересів в такому випадку відсутній і тому не потребує врегулювання.

Прокоментуйте ситуацію. Чи наявний конфлікт інтересів у судді? Які засоби врегулювання конфлікту інтересів для суддів передбачає чинне законодавство?

47. В ході службового розслідування Кваліфікаційно-дисциплінарною комісією прокурорів (далі - КДКП) було встановлено, що працівник прокуратури порушив Кодекс професійної етики та поведінки прокурорів. Порушення полягало у обговоренні пропозиції про отримання грошових коштів у знак вдячності за виконану роботу. Зважаючи на те, що така поведінка дискредитує звання прокурора, підриває авторитет прокуратури, як органу, що виконує правоохоронні функції, а також з огляду на те, що у діях прокурора не було виявлено ознак кримінального або адміністративного правопорушення, КДКП прийняла рішення про накладення на прокурора дисциплінарного стягнення у виді звільнення з органів прокуратури.

Прокоментуйте ситуацію. Чи може бути порушення норм етики підставою для застосування відповідальності?

Література до теми 8:

1. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1700-18/paran6#n6>
2. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції: Ратифіковано Законом № 251-V від 18.10.2006. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_c16
3. Запобігання і протидія корупції в державних органах та органах місцевого самоврядування: Мін'юст України, Методичні рекомендації від 16.10.2013. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0020323-13>
4. Загальні правила етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування: наказ Національного агентства України з питань державної служби від 05.08.2016 № 158. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1203-16#n13>
5. Кодекс професійної етики та поведінки прокурорів від 27.04.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0001900-17#Text>
6. Кодекс суддівської етики від 22.02.2013 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001415-13#Text>
7. Запобігання корупції : підручник / [Б.М. Головкін, О.Ю. Шостко, О.В. Новіков та ін.]; за заг. ред. Б.М. Головкіна. – Харків : Право. 2019. 291 с.
8. Головкін Б. М. Тіньова зовнішня торгівля і корупція на митницях // Проблеми законності. Харків, 2017. Вип. 139. С. 218-320.

Тема 9. ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ ПРИ НАДАННІ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ.

Питання для обговорення

1. Поняття адміністративних послуг та їх вразливість до корупції.
2. Загальна характеристика корупційних ризиків в діяльності з надання адміністративних послуг.
3. Особистий контакт між споживачем адміністративної послуги та посадовою особою, яка її надає, як основний корупційний ризик.
4. Надмірна бюрократизованість надання більшості адміністративних послуг,
5. Неналежна організація комунікацій при наданні адміністративних послуг.
6. Заходи врегулювання та усунення корупційних ризиків при наданні адміністративних послуг.

Завдання

48. Прокоментуйте як організація фізичного простору приміщень, де надаються адміністративні послуги може вплинути на якість та прозорість надання адміністративних послуг. Обґрунтуйте свою відповідь, наведіть приклади.

49. Зробіть пропозиції щодо правових, організаційних та етичних заходів, яких необхідно дотримуватися при створенні центру надання адміністративних послуг.

50. Інструкція про надання адміністративної послуги з погодження документації містить наступне положення: строк, протягом якого посадова особа, яка приймає і розглядає відповідну документацію, зобов'язана прийняти обґрунтоване рішення за нею не повинен перевищувати двадцяти робочих днів.

Проаналізуйте наведене положення. Чи містить воно корупційні ризики? Якщо так, то в чому вони полягають? Який механізм усунення такого корупційного ризику?

51. Громадянин Колесничий досяг віку 25 років, у зв'язку з чим у нього виник обов'язок вклеїти до паспортного документу (старого зразка) фотографію, зображення на якій відповідає його зовнішньому вигляду. З цією метою він звернувся до районного відділу Національної поліції. У відділі Національної поліції громадянину запропонували з'явитися у прийомні години на прийом до фахівця з питань реєстрації та міграції фізичних осіб. У прийомний день громадянин Колесничий очікував у черзі дві години, після чого на прийомі за п'ять хвилини отримав інформацію про пакет документів, необхідний для вклеювання фотографії. Наступного прийомного дня Колесничий не зміг подати документа, оскільки фахівець з питань реєстрації та міграції фізичних осіб весь час був відсутній. Прийшовши на прийом через тиждень, Колесничий подав документи, але фахівець відділу поліції повідомив його про необхідність сплатити штраф за пропуск строку вклеювання фотографії. На заперечення Колесничого, фахівець з питань реєстрації та міграції фізичних осіб повідомив, що громадянин має право оскаржити рішення про накладення штрафу за пропуск строку вклеювання фотографії.

Прокоментуйте ситуацію. Вкажіть корупційні ризики, які описані в ній. Запропонуйте засоби усунення таких ризиків.

52. Громадянин Цибулько отримав негативний результат надання адміністративної послуги. Документ про відмову містив вказівку на те, що громадянином для отримання послуги було подано недостовірну та неповну інформацію. Оскільки комунікація відбувалася з застосуванням електронного

документообігу, громадянин не мав змогу уточнити причину повернення документів.

Прокоментуйте ситуацію. Чи є в описаній ситуації корупційні ризики? Якщо є, в чому вони полягають? Які засоби усунення таких ризиків ви можете запропонувати?

53. Під час оформлення землевпорядної документації, громадянин Феодалов отримав від посадової особи місцевого органу виконавчої влади, в якому він оформлював документи, пакет документів з позначкою «передати до проектної організації». Громадянин Феодалов звернувся до проектної організації, яка знаходилася у сусідньому приміщенні, передав документи та отримав рахунок на оплату проектних послуг. Вважаючи, що такі послуги не повинні входити до необхідних умов оформлення землевпорядної організації, громадянин Феодалов звернувся зі скаргою до начальника відділу землеустрою.

Прокоментуйте ситуацію. Чи наявні в ній корупційні ризики? Якщо наявні, в чому вони полягають? Які засоби усунення таких ризиків ви можете запропонувати?

54. Ознайомившись з процедурою подання документів на отримання ліцензії для здійснення освітньої діяльності, громадянин Школьник звернувся по допомогу в підготовці документів до приватної фірми, яка надавала послуги з оформлення дозвільної документації.

Сформулюйте власну думку щодо наявності корупційних ризиків в адміністративній процедурі ліцензування освітньої діяльності. Вкажіть якими засобами можна зменшити або усунути корупційні ризики в цій сфері.

Література до теми 9:

1. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1700-18/paran6#n6>
2. Закон України «Про адміністративні послуги» 6 вересня 2012 року № 5203-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5203-17#n43>
3. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) в сфері господарської діяльності». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16#top>
4. Запобігання і протидія корупції в державних органах та органах місцевого самоврядування: Мін'юст України, Методичні рекомендації від 16.10.2013. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0020323-13>
5. Як створити ЦНАП вільний від корупції: Посібник з рекомендаціями щодо прозорості та запобігання корупційним ризикам на всіх етапах створення та функціонування ЦНАП. 2020. URL:

https://tsnap.ulead.org.ua/wp-content/uploads/2020/11/U-LEAD-Anti-Corruption_Manual-2020.pdf

6. Аналітичний звіт щодо корупційних ризиків у сферах надання адміністративних послуг та контрольної діяльності публічної адміністрації в Україні. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_21894

7. Запобігання корупції : підручник / [Б.М. Головкін, О.Ю. Шостко, О.В. Новіков та ін.]; за заг. ред. Б.М. Головкіна. – Харків : Право. 2019. 291 с.

8. Правові основи запобігання та боротьби із корупцією: навч. посіб. для підготовки до атестації здобувачів вищої освіти / Б.М. Головкін, К.А. Автухов, М.Ю. Валуйська, С.Ю. Лукашевич та ін. ; за ред. Б.М. Головкіна і С.Ю. Лукашевича. Харків : Право. 2018. 288 с.

9. Романов М.В. Основні засади запобігання корупції. Харків: Права людини, 2017. 176 с.

Тема 10. ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.

Питання для обговорення

1. Особливості правовідносин в діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, як корупційно-вразливого об'єкта.
2. Корупційні ризики в діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування.
3. Дискреційні повноваження та конфлікт інтересів, як основні корупціогенні фактори діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування.
4. Заходи запобігання корупції в діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування.

Завдання

55. Працівник місцевої ради під час заповнення декларації встановив, що не може обґрунтувати частину своїх доходів. Поясніть яким чином і в якому порядку працівник місцевої ради повинен діяти в описаній ситуації?

56. Розглядаючи питання про надання дозволу на розміщення торговельного об'єкту на землях окремого району місця, посадова особа виконавчого комітету району в місті отримала інформацію про те, що

торговельний об'єкт буде межувати з місцем, в якому посадова особа має будівлю власного гаражу.

Прокоментуйте ситуацію. Чи наявний в описаній ситуації конфлікт інтересів? Якщо так, яким чином він може бути вирішений?

57. Зважаючи на те, що юрисдикція селищної ради охоплювала невелику територію, на якій мешкало 3000 осіб, а штатна чисельність працівників ради складала 10 осіб, селищний голова прийняв рішення не утворювати антикорупційний підрозділ та не призначати уповноважену особу з питань запобігання корупції у складі селищної ради. Окремим розпорядженням селищний голова поклав виконання функцій уповноваженої особи з питань запобігання корупції на себе.

Прокоментуйте ситуацію. Чи можливе таке рішення? Яким чином організовується робота антикорупційних підрозділів в органах державної влади?

58. Керівник територіального органу міграційної служби, здійснюючи повноваження з підбору та розстановки кадрів, після проведення конкурсу на зайняття вакантної посади керівника фінансово-господарського підрозділу, запитав у голови конкурсної комісії матеріали про проведення конкурсу і залишив їх у себе для вивчення та перевірки. Через два дні керівник повернув матеріали з проведення конкурсу голові конкурсної комісії і попросив бути дуже уважним при визначенні переможця конкурсу, зазначивши, що деякі з тих, хто отримав найвищі показники з рейтингування, йому відомі як працівники і що вони не мають належної компетенції. При цьому керівник додав, що дуже здивований тим, що громадянин Шахраєвич має невисокий рейтинг.

Прокоментуйте ситуацію. Чи вбачаєте ви в ній корупційні ризики? Якщо так, то які саме? Яким чином можна усунути такий ризик?

59. Працівник органу реєстрації актів громадянського стану (далі - РАГС) був членом громадської організації, яка займалася питаннями захисту довкілля та тваринного світу. Зважаючи на те, що громадська організація проводила благодійну акцію з поширення інформації про можливі заходи з захисту довкілля та одночасний збір коштів на такі заходи, працівник РАГСу вирішив скористатися доступними для нього реєстрами, з яких він хотів отримати інформацію щодо мешканців окремого регіону.

Прокоментуйте ситуацію. Чи може працівник державного органу поєднувати свою діяльність з участю в громадських організаціях? Чи є в діях працівника ознаки порушень вимог законодавства з запобігання корупції?

60. Під час особистого прийому громадян заступник голови міської ради від одного з громадян отримав пропозицію щодо можливості здійснення значного благодійного внеску на рахунок міського благодійного фонду «Щасливе майбутнє», одним з учасників якого був заступник міського голови. Благодійний фонд «Щасливе майбутнє» зазвичай приймав активну участь у міських програмах, ініційованих місцевою радою.

Прокоментуйте ситуацію. Чи наявні порушення вимог законодавства про запобігання корупції в описаній ситуації? Чи вбачається в такій пропозиції корупційний ризик? Якщо так, який саме? Які засоби усунення корупційних ризиків в діяльності органів місцевого самоврядування ви знаєте?

Література до теми 10:

1. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1700-18/paran6#n6>
2. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції: Ратифіковано Законом № 251-V від 18.10.2006. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_c16
3. Запобігання і протидія корупції в державних органах та органах місцевого самоврядування: Мін'юст України, Методичні рекомендації від 16.10.2013. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0020323-13>
4. Щодо застосування окремих положень Закону України ” Про запобігання корупції “стосовно запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, дотримання обмежень щодо запобігання корупції: Методичні рекомендації НАЗК від 02.04.2021 №5. URL: <https://www.pfu.gov.ua/if/183374-metodychni-rekomendatsiyinazk-vid-02-04-21-5-shhodo-zastosuvannya-okremyh-polozhen-zakonu-ukrayiny-pro-zapobigannya-koruptsii-stosovno-zapobigannya-ta-vregulyuvannya-konfliktu-interesiv-dotrymannya-ob/>
5. Про затвердження Переліку посад з високим та підвищеним рівнем корупційних ризиків : Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від від 17 червня 2016 року № 2. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0987-16>
6. Про затвердження Типової Антикорупційної програми юридичної особи: Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 02 березня 2017 р. № 75. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0326-17>
7. Про затвердження Методології оцінювання корупційних ризиків у діяльності органів влади/ Рішення Національного агенства з питань

запобігання корупції від 02.12.2016 № 126. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1718-16>

8. Загальні правила етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування: наказ Національного агентства України з питань державної служби від 05.08.2016 № 158. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1203-16#n13>

9. Запобігання корупції : підручник / [Б.М. Головкін, О.Ю. Шостко, О.В. Новіков та ін.]; за заг. ред. Б.М. Головкіна. – Харків : Право. 2019. 291 с.

10. Державна антикорупційна політика і запобігання та протидія корупції на публічній службі в органах державної влади і органах місцевого самоврядування: моног. / автор. кол.: В.В. Василевич, Т.Е. Василевська, В.Ф. Нестерович, Е.В. Расюк та ін.; за ред. проф. Ю.В. Ковбасюка і проф. В.Л. Федоренка. К.: Видавництво Ліра-К, НАДУ, 2016. 524 с.

11. Головкін Б. М. Механізм запобігання корупції // Часопис Київського університету права. 2018 № 4. С. 254-260.

12. Лукашевич С. Ю. Програмування і планування заходів запобігання злочинності та корупції// Науковий вісник публічного та приватного права. 2018. Вип. 4. Т. 1. С. 133-136.

5. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Самостійна робота – вид поза аудиторної роботи навчального характеру, яка спрямована на вивчення програмного матеріалу навчального курсу. Під час самостійної роботи студент має самостійно опрацювати конспекти лекцій, рекомендовану літературу, нормативні акти, матеріали емпіричних досліджень до тем, що виносяться на практичні заняття.

Формами самостійної роботи студентів є: індивідуальна підсумкова письмова робота; доопрацювання матеріалів лекції; робота над кейсами з питань розроблення заходів запобігання кримінальним правопорушенням; робота в інформаційних мережах; наукове повідомлення з вузькоспеціальною проблематикою; підготовка тематичних презентацій; підготовка та

публікація наукових статей, тез тощо; розробка схем, таблиць з тем начальної дисципліни; анотування наукових статей і монографій; здійснення аналізу законопроектів та змін законодавства.

Самостійна робота студентів полягає у вивченні додаткової навчальної, наукової літератури, ознайомленні із законодавством у сфері боротьби із злочинністю інших країн, вивченні зарубіжного досвіду та кращих практик протидії злочинності. Самостійна робота призначена для поглиблення знань студентів із тем, що передбачені навчальною дисципліною і має на меті формування вмінь самостійно працювати із реєстрами органів правопорядку, міжнародними договорами і документами, законами, іншими нормативними правовими актами та спеціальною літературою. У процесі занять студентам надається методична допомога, а також провадиться контроль за їх самостійною роботою.

З усіх тем практичних занять необхідно використовувати підручник Запобігання корупції : підручник / [Б.М. Головкін, О.Ю. Шостко, О.В. Новіков та ін.]; за заг. ред. Б.М. Головкіна. – Харків : Право. 2019. 291 с.

6. ПОТОЧНИЙ ТА ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Опис предмета курсу

Курс	Рівень освіти, галузь знань, спеціальність, спеціалізація	Дидактична структура та кількість годин
-------------	--	--

Кількість кредитів ЄКТС: 4,0	Рівень освіти – другий (магістерський)	Модуль 1 Лекції: 4 Практичні заняття: 4 Самостійна робота: 30
Кількість модулів: 2	Галузь знань – 08 «Право»	Модуль 2 Лекції: 6 Практичні заняття: 6 Самостійна робота: 50
Загальна кількість годин: 120	Спеціальність – 081 «Право»	Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань диференційований залік
Тижневих годин: 4		

Організація поточного контролю

Оцінювання знань студентів з кримінології здійснюється на основі результатів поточного контролю. Завдання ПК – перевірка розуміння та опанування навчального матеріалу змістового модуля, здатності осмислити зміст теми чи розділу, умінь застосовувати отримані кримінологічні знання при вирішенні професійних завдань. Загальним об’єктом оцінювання знань студентів є відповідна частина навчальної програми з навчальної дисципліни “Запобігання корупції в публічній сфері”, засвоєння якої перевіряється під час поточного контролю. Об’єктами поточного контролю знань студентів з кримінології виступають їх успішність на практичних заняттях, виконання контрольних та індивідуальних завдань. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки студента у вивченні поточного матеріалу. У ході практичного заняття студент може отримати оцінку за чотирибальною шкалою (0, 3, 4, 5);

Обов’язковою формою самостійної роботи студентів є підготовка індивідуальної підсумкової письмової роботи. Максимальна кількість балів за результатами захисту індивідуальної підсумкової письмової роботи – 20 балів.

Оцінювання результатів ПК здійснюється викладачем наприкінці вивчення дисципліни. Критеріями оцінювання ПК є: систематичність, активність та успішність роботи студента на практичних заняттях, а також оцінка за контрольну роботу. Виконання контрольних завдань може проводитися у формі тестування. Підсумковий бал за результатами ПК оформляється під час останнього практичного заняття відповідного семестру.

Формою підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є диференційований залік. Мінімальна кількість балів для отримання диференційованого заліку – 60 балів.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів:

Поточний контроль			Підсумкова оцінка знань (диференційований залік)
<i>Модуль № 1</i>	<i>Модуль № 2</i>	Самостійн а робота студентів	
п/з	п/з		
max 40	max 40	max 20	max 100

Критерії оцінювання результатів навчання:

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на практичному занятті	Max 5	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки.
	4	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки.
	3	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Колоквіум	Max 10	Результати опрацювання матеріалу високі, можлива незначна кількість несуттєвих помилок.
	5	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Індивідуальна підсумкова письмова робота	Max 20	Робота оформлена відповідно до вимог кафедри. Робота не містить методологічних помилок, є посилання на джерела та власні висновки. При захисті продемонстровані глибокі знання теми, а також доведеність висновків, позицій,

	класифікацій тощо.
15	<p>Робота оформлена відповідно до вимог кафедри.</p> <p>Робота містить незначні методологічні помилки, є посилання на джерела, є власні висновки.</p> <p>При захисті продемонстровані достатні знання теми, а також доведеність висновків, позицій, класифікацій тощо.</p>
10	<p>Робота оформлена відповідно до вимог кафедри, але з незначними помилками.</p> <p>Робота містить методологічні та змістовні помилки, є посилання на джерела, є власні висновки.</p> <p>При захисті продемонстровані достатні знання теми, але виникли проблеми з аргументації окремих понять та суджень у роботі, доведеність висновків.</p>
5	<p>Робота оформлена з помилками та порушеннями кафедральних вимог щодо форми роботи.</p> <p>Робота містить методологічні та змістовні помилки, використано недостатню кількість джерел для обґрунтування дослідження та висновків.</p> <p>При захисті виникли труднощі щодо розкриття змісту теми, наведення аргументів стосовно окремих положень роботи та обґрунтованості і доведеності висновків.</p>
Min 0	<p>Робота оформлена неналежним чином, без посилання на джерела та містить методологічні помилки.</p> <p>При захисті автор роботи не може продемонструвати знання з обраної теми, навести аргументацію понять та здійснити аналіз інформації.</p> <p>Робота виконана з порушенням вимог академічної доброчесності.</p>

Диференційований залік	100	<p>1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі орієнтація в основних наукових доктринах і концепціях навчальної дисципліни.</p> <p>2. Засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої кафедрою.</p> <p>3. Здатність до самостійного поповнення знань з навчальної дисципліни й використання отриманих знань у практичній роботі.</p>
зараховано	90	<p>1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни.</p> <p>2. Засвоєння основної літератури та знайомство з додатковою літературою, рекомендованою кафедрою.</p> <p>3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.</p>
	85	<p>1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих помилок.</p> <p>2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою.</p> <p>3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.</p>
	75	<p>1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією.</p> <p>2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою.</p> <p>3. Помилки й суттєві неузгодженості у відповіді на заліку за наявності знань для їх самостійного усунення або за допомогою викладача.</p>
	70	<p>1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією.</p> <p>2. Ознайомлення з основною літературою,</p>

		рекомендованою кафедрою. 3. Помилки у відповіді на заліку за наявності знань для усунення найсуттєвіших помилок за допомогою викладача.
	60	1. Прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Наявність помилок у відповіді на питання на заліку.
не зараховано	55	1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни.

Шкала підсумкового педагогічного контролю

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою для заліку	Оцінка за 100-бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	зараховано	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками		80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків		70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно працювати перед тим, як перескладати	не зараховано	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов’язковий повторний курс		0 – 34

7. ПРОГРАМНІ ПИТАННЯ

1. Публічна сфера, як сукупність специфічних правовідносин, які мають підвищені корупційні ризики.
2. Запобігання корупції, як один з стратегічних напрямів державної політики.
3. Зміст антикорупційної стратегії держави.
4. Загальнодержавна антикорупційна програма.
5. Пріоритетні напрями запобігання корупції в публічній сфері.
6. Особливості предмету правового регулювання запобігання корупції в публічній сфері.
7. Система національних нормативних актів з питань запобігання корупції в публічній сфері.
8. Міжнародні стандарти в сфері запобігання корупції в публічній сфері.
9. Проблеми правового регулювання запобігання корупції в публічній сфері.
10. Суб'єкти, на яких розповсюджується законодавство про запобігання корупції в публічній сфері: основні ознаки та класифікації.
11. Державні службовці та посадові особи, як суб'єкти запобігання корупції в публічній сфері.
12. Особливості публічно-правового статусу осіб, які прирівнюються до осіб, уповноважених на виконання функцій держави.
13. Поняття та особливості корупціогенних факторів.
14. Інституційні, правові та морально-психологічні корупціогенні фактори.
15. Корупційні ризики в публічній сфері.
16. Основні групи корупційних ризиків в публічній сфері:

недобросовісність, конфлікт інтересів, відсутність належного контролю і звітності, неефективна кадрова робота, неналежна оплата праці, наявність дискреційних повноважень, зовнішнє втручання, надмірна формалізація процедур.

17. Методологія оцінювання корупційних ризиків у діяльності органів влади
18. Загальна характеристика заборон і обмежень, які застосовуються до суб'єктів, на яких розповсюджується законодавство про запобігання корупції в публічній сфері.
19. Запобігання одержанню неправомірної вигоди або подарунка та поводження з ними.
20. Поняття конфлікту інтересів.
21. Потенційний та реальний конфлікт інтересів.
22. Наслідки прийняття рішення в ситуації конфлікту інтересів.
23. Основні засоби врегулювання конфлікту інтересів.
24. Правила етичної поведінки, як одна з основних умов формування добросовісної публічної служби.
25. Політична корупція, як один з видів корупції в публічній сфері, що потребує комплексного запобігання.
26. Небезпечні наслідки політичної корупції.
27. Основні заходи запобігання політичній корупції.
28. Спеціальні заходи запобігання політичній корупції.
29. Обмеження щодо використання службових повноважень чи свого становища.
30. Обмеження щодо одержання подарунків.
31. Запобігання одержанню неправомірної вигоди або подарунка та поводження з ними.
32. Обмеження щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності.

33. Обмеження після припинення діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави, місцевого самоврядування.
34. Обмеження спільної роботи близьких осіб.
35. Особливості запобігання корупції в діяльності правоохоронних органів.
36. Спеціальне правове регулювання запобігання корупції в діяльності правоохоронних органів.
37. Процедури обрання на посаду, атестації та визначення доброчесності працівників правоохоронних органів.
38. Дискреційні повноваження, як основна проблема у діяльності з запобігання корупції в правоохоронних органах.
39. Поняття адміністративних послуг та їх вразливість до корупції.
40. Загальна характеристика корупційних ризиків в діяльності з надання адміністративних послуг.
41. Особистий контакт між споживачем адміністративної послуги та посадовою особою, яка її надає, як основний корупційний ризик.
42. Надмірна бюрократизованість надання більшості адміністративних послуг,
43. Неналежна організація комунікацій при наданні адміністративних послуг.
44. Заходи врегулювання та усунення корупційних ризиків при наданні адміністративних послуг.
45. Особливості правовідносин в діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, як корупційно-вразливого об'єкта.
46. Корупційні ризики в діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування.
47. Дискреційні повноваження та конфлікт інтересів, як основні корупціогенні фактори.

48. Заходи запобігання корупції в діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування.

З М І С Т

1. Вступ	3
2. Загальний розрахунок годин лекцій, практичних занять, самостійної роботи	4
3. Програма навчальної дисципліни “Запобігання корупції в публічній сфері”	5
4. Завдання для практичних занять та самостійної роботи	8
5. Самостійна робота студентів	31
6. Поточний та підсумковий контроль знань студентів	32
7. Програмні питання	37